

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος

Σήμερα η Εκκλησία εορτάζει και τιμά την ιερή μνήμη του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. Ο άγιος Γρηγόριος είναι ένας από τους τρεις μεγάλους ιεράρχες και οικουμενικούς διδασκάλους της Εκκλησίας μαζί με τον Μέγα Βασίλειο και τον Ιωάννη το Χρυσόστομο. Μετά τον απόστολο και ευαγγελιστή Ιωάννη, είναι ο δεύτερος στον οποίο η Εκκλησία απέναιμε τον τίτλο του Θεολόγου, ο τρίτος είναι ο άγιος Συμεών ο νέος Θεολόγος. Ο άγιος Γρηγόριος ειδικότερα είναι ο τριαδικός θεολόγος, γιατί σε κάθε του λόγο κεντρική διδασκαλία του είναι πάντα το μυστήριο της Αγίας Τριάδος. Στον πέμπτο θεολογικό λόγο του γράφει, οι πιστοί «προσκυνούσι τον Πατέρα, τον Υιόν και το Άγιον Πνεύμα, μίαν Θεότητα...».

Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος γεννήθηκε στα 329 στην Αριανζό, ένα μικρό χωριό της Καππαδοκίας, κοντά στην κωμόπολη Ναζιανζό, γι' αυτό και λέγεται Ναζιανζηνός. Ο πατέρας του λεγότανε κι αυτός Γρηγόριος κι ήταν επίσκοπος Ναζιανζού, η δε μητέρα του λεγόταν Νόννα. Από μικρός ήταν φιλομαθής και επιμελής κι έκαμε λαμπρές και εξάαιρετες σπουδές στη Ναζιανζό, στην Καισαρεία της Καππαδοκίας, στην Καισαρεία της Παλαιστίνης, στην Αλεξάνδρεια και τέλος στις Αθήνας. Εκεί γνωρίστηκε με το συμπατριώτη του Μέγα Βασίλειο, συνδέθηκαν αδελφικά κι έμειναν μαζί σπουδάζοντας έξη ολόκληρα χρόνια την έξω φιλοσοφία. Στο τέλος του προσφέρθηκε καθηγητική θέση, μα εκείνος προτίμησε να ξαναγυρίση στην πατρίδα του Ναζιανζό.

Στην Καππαδοκία συναντήθηκαν οι δυο συμμαθητές κι έζησαν πάλι μαζί, αποτραβηγμένοι στην έρημο ασκούμενοι και μελετώντας τώρα τα ιερά γράμματα. Σε ηλικία 30 ετών ο άγιος Γρηγόριος πήρε το βάπτισμα και χειροτονήθηκε από τον πατέρα του πρεσβύτερος. Έμεινε για καιρό βοηθώντας το γέροντα πατέρα του επίσκοπο Γρηγόριο και το 372 σε ηλικία 43 ετών ο Μέγας Βασίλειος, πού ήταν πια αρχιεπίσκοπος Καισαρείας, τον χειροτόνησε επίσκοπο Σασίμων. Αυτή η χειροτονία έγινε παρά τη θέληση του, γι' αυτό κι ο άγιος Γρηγόριος δεν δέχθηκε να πάη στα Σάσιμα, αλλά έμεινε βοηθώντας τον πατέρα του στη Ναζιανζό. Γι' αυτή τη χειροτονία ο Μέγας Βασίλειος γράφει σε μια επιστολή του ότι για τον άγιο Γρηγόριο άξιζε μια επισκοπή όση όλος ο κόσμος.

Το 375, όταν πέθανε ο πατέρας του αγίου Γρηγορίου, οι ορθόδοξοι της Κωνσταντινούπολης, πού οι αρειανοί τους είχαν πάρει όλες σχεδόν τις Εκκλησίες, πήγαν στη Ναζιανζό και κάλεσαν τον άγιο Γρηγόριο. Ήταν ο μόνος πού θα μπορούσε, με τη θεολογική του σοφία και τη ρητορική του δεινότητα να αντιμετωπίσει τους αιρετικούς. Ήλθε λοιπόν στην Κωνσταντινούπολη, και σε μια μικρή Εκκλησία της αγίας Αναστασίας η Ορθοδοξία έστησε το στρατηγείο της εναντίον των αιρέσεων. Εκεί ο άγιος Γρηγόριος είπε τους περίφημους πέντε θεολογικούς λόγους κατά των αρειανών και των μακεδονιανών. Αρειανοί ήσαν οι οπαδοί του Αρείου, πού αρνιούνταν τη θεότητα του Ιησού Χριστού, και μακεδονιανοί οι οπαδοί του Μακεδονίου, πού αρνιούνταν τη θεότητα του Αγίου Πνεύματος.

Στα 381 έγινε στην Κωνσταντινούπολη η δεύτερη οικουμενική Σύνοδος, η οποία εσύνταξε τα πέντε τελευταία άρθρα του Συμβόλου της πίστεως, το όγδοο άρθρο, «Και εις το Πνεύμα το Άγιον...», είναι η διδασκαλία του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. Η Σύνοδος, όταν τότε χήρεψε ο αρχιεπισκοπικός θρόνος της Κωνσταντινούπολης, εξέλεξε αρχιεπίσκοπο τον άγιο Γρηγόριο. Έτσι, όταν ύστερ' απέθανε ο Πρόεδρος της Συνόδου άγιος Μελέτιος αρχιεπίσκοπος Αντιοχείας, Πρόεδρος της Συνόδου έγινε ο άγιος Γρηγόριος. Επειδή όμως αργότερα ακούστηκαν διαμαρτυρίες και αμφισβητήσεις και μάλιστα από τους επισκόπους της Μακεδονίας, πού ήλθαν καθυστερημένοι στη Σύνοδο, ο άγιος Γρηγόριος παραιτήθηκε κι από αρχιεπίσκοπος κι από Πρόεδρος της Συνόδου κι έφυγε στην Καππαδοκία.

Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος αφήκε στην Εκκλησία, εκτός από τον άγιο βίο του και σπουδαίο συγγραφικό έργο. Περίφημος είναι ο Συντακτής λόγος, με τον όποιο, όταν παραιτήθηκε, αποχαιρέτησε τη Σύνοδο και τους χριστιανούς της Αρχιεπισκοπής. Όταν, μετά την παραίτηση του, ο άγιος Γρηγόριος κατέβηκε στην Καππαδοκία, ο Μέγας Βασίλειος είχε απόθάνει πριν δύο χρόνια. Τότε έγραψε και είπε τον επίσης περίφημο επιτάφιο λόγο στο Μέγα Βασίλειο. Ο άγιος Γρηγόριος έζησε ακόμα οκτώ χρόνια και απέθανε στα 389 σε ηλικία 60 ετών. Ο άγιος Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός είναι πραγματικά ό Θεολόγος Πατέρας της Εκκλησίας, ιερουργός του λόγου και των θείων Μυστηρίων, πού αποχαιρέτιζε τη δεύτερη οικουμενική Σύνοδο κι έλεγε, «Καθαράν και ακίβδηλον την ιερωσύνην εφύλαξα». Αμήν.

Πηγή: «Εικόνες έμψυχοι – Κηρύγματα αγιολογικά (Εξαπλά β΄)», Εκδόσεις Αποστολικής Διακονίας